

*Bartłomiej Jabrzyk, analityk FOR
Warszawa, dnia 9 maja 2023 r.*

Komunikat FOR 11/2023:

Badanie rzekomych rosyjskich wpływów przykrywką dla przedwyborczego spektaklu w rządowej telewizji

Synteza:

- Głosami koalicji rządzącej Sejm uchwalił ustawę o powołaniu Państwowej Komisji do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007–2022.
- **Każda osoba, w tym dziennikarze i członkowie organizacji pozarządowych, może zostać wezwana i ukarana bez wyroku sądu** za działania, które nie stanowiły czynów zabronionych pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie ich popełnienia – a więc nie były przestępstwem. Stanowi to złamanie zasady niedziałania prawa wstecz, wyrażonej w art. 42 ust. 1 Konstytucji.
- Funkcjonowanie komisji w tym skandalicznym kształcie narusza podział władz i jest w oczywisty sposób niezgodne z Konstytucją. Komisja bez wyroku sądu może pozbawić **każdą osobę** możliwości sprawowania funkcji publicznych przez 10 lat, co **stanowi poważne zagrożenie dla demokracji i społeczeństwa obywatelskiego**.
- „Środki zaradcze”, które będzie mogła stosować komisja, są w rzeczywistości zakamuflowanymi środkami karnymi, które stosować mogą jedynie sądy. Członkowie komisji, wybierani przez Sejm, uzyskają szerokie **kompetencje śledcze i orzecznicze, przysługujące służbom specjalnym, prokuraturze i sądom**.
- Kryteria doboru kandydatów na członków komisji pozwalają na wybór osób nieposiadających wiedzy ani wykształcenia niezbędnych do pracy tego typu. Prawdopodobny jest wybór czynnych polityków. Co więcej, ustawa nie zamyka możliwości zasiadania w komisji członka, co do którego ABW przedstawi negatywną opinię, a więc **istnieją przesłanki, że może być zaangażowany w działalność obcego wywiadu**.

- Przewodniczący komisji będzie miał prawo zlecać m.in. przeszukania, a komisja będzie miała dostęp do informacji niejawnych czy tajemnic przedsiębiorstwa i tajemnicy zawodowej. Całkowicie podporządkowany politykom PiS organ będzie miał prawo pozbawiać poświadczeń bezpieczeństwa wydanych przez służby specjalne, eliminując tym samym ukaranych z możliwości sprawowania wielu ważnych stanowisk w państwie.

Sejm głosami koalicji rządzącej oraz kół Polskie Sprawy i Kukiz'15 uchwalił [ustawę o powołaniu Państwowej Komisji do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007–2022](#). Komisja ma być organem administracji publicznej i będzie miała za zadanie ujawnić rzekome przypadki szeroko rozumianych aktów szpiegostwa czy działań na szkodę RP popełnionych przez funkcjonariuszy publicznych znajdujących się pod wpływem Rosji. **Ustawa trafiła do Senatu, który w ciągu 30 dni podejmie decyzję o przyjęciu ustawy, odrzuceniu jej w całości albo zaproponowaniu** **poprawek.**

Komisja ma badać przypadki działania funkcjonariuszy publicznych, którzy „pod wpływem rosyjskim” działali na szkodę interesów RP m.in. poprzez:

- udostępnianie informacji osobom niepowołanym;
- wydawanie lub wpływanie na treść decyzji administracyjnych;
- branie udziału w negocjacjach;
- podejmowanie decyzji o zatrudnianiu pracowników lub wyborze kontrahentów w ramach działalności organu władzy publicznej lub spółki;
- dysponowanie środkami publicznymi;
- reprezentowanie Polski na forum międzynarodowym.

Każdy może znaleźć się na celowniku władzy

Artykuł 4 ust. 2 ustawy **pozwała na ściganie** nie tylko urzędników państwowych, ale też **każdej osoby**, której działania rzekomo godziły w niezdefiniowany „interes Rzeczypospolitej” w zakresie bardzo szeroko pojętego wpływu na życie publiczne. Możliwe będzie stosowanie również „środków zaradczych”, będących w rzeczywistości zakamuflowanymi środkami karnymi, ujętymi normalnie w Kodeksie karnym, których stosowanie jest możliwe jedynie przez sądy. **Niewygodni dla obecnej władzy politycy, dziennikarze, członkowie organizacji pozarządowych czy blogerzy będą mogli zostać ukarani za „wpływ na środki masowego komunikowania się”.**

Środki zaradcze, czyli kary

Jeżeli komisja stwierdzi „działania na szkodę RP pod wpływem rosyjskim”, może wymierzyć karę lub środek karny, eufemistycznie nazwane środkami zaradczymi, w postaci:

- cofnięcia poświadczenia bezpieczeństwa na okres do 10 lat – co jest kompetencją Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Służby Kontrwywiadu Wojskowego;
- zakazu pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi na okres 10 lat (czyli w praktyce zakazu sprawowania funkcji publicznych) – co jest kompetencją sądów lub Trybunału Stanu;
- cofnięcia lub zakazu posiadania pozwolenia na broń przez okres 10 lat – co jest kompetencją Komendantów Wojewódzkich Policji.

Komisja będzie miała prawo żądania przedstawiania informacji o charakterze niejawnym m.in. od sądów, prokuratur i służb specjalnych, a także tajemnic przedsiębiorstwa, materiałów operacyjnych czy akt postępowań przygotowawczych i sądowych. Członkowie komisji będą mieli również prawo wstępu do pomieszczeń, w których znajdują się wymienione wyżej materiały, a przewodniczący – zlecenia przeszukań dowolnych pomieszczeń.

Państwo polskie posiada odpowiednie instytucje zajmujące się badaniem i walką z wpływami obcych wywiadów oraz ściganie i karaniem przestępstw zawartych w rozdziale XVII Kodeksu karnego, tj. m.in. szpiegostwa i zdrady stanu. Powoływanie politycznego ciała dublującego zadania organów ścigania i władzy sądowniczej przywodzi na myśl złe przedwojenne wzorce. „Środki zaradcze” wymierzone decyzją administracyjną zastępują kary, tak jak 80 lat temu również decyzje administracyjne o wystąpieniu do „miejsca odosobnienia” w Berezie Kartuskiej zastąpiły wyroki pozbawienia wolności dla politycznych

oponentów. Każda osoba będzie mogła zostać ukarana przez komisję za działania, które nie stanowiły czynów zabronionych pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie ich popełnienia – a więc nie były przestępstwem. Stanowi to złamanie zasady niedziałania prawa wstecz wyrażonej w art. 42 ust. 1 Konstytucji.

Wymierzanie kar lub środków karnych bez wyroku sądu i pozbawianie kogokolwiek możliwości sprawowania funkcji publicznych stanowi bardzo poważne zagrożenie dla demokracji.

Kandydaci bez koniecznych kompetencji

Członkowie komisji będą powoływani i odwoływani przez Sejm. Omawiany projekt nie określa żadnych realnych kwalifikacji, jakie muszą posiadać kandydaci na członków komisji, poza wymogiem „posiadania wykształcenia wyższego lub niezbędnej wiedzy w zakresie funkcjonowania organów władzy publicznej”. Tak więc kandydat nie musi legitymować się nawet dyplomem uczelni wyższej. **Co więcej, art. 9 ust. 5 projektu przewiduje, że w razie wydania przez ABW negatywnej opinii kandydatowi w przedmiocie rękojmi zachowania przez niego tajemnicy, klub poselski może przedstawić innego kandydata na członka komisji, ale nie musi tego robić. Możliwe jest zatem powołanie na członka komisji osoby, co do której istnieją poważne przesłanki, iż jest ona np. rosyjskim agentem.**

Analogiczne kryteria i sposób wyboru członków zastosowano przy powoływaniu tzw. komisji reprzywatyzacyjnej. Jej członkami zostali wybrani posłowie, można zatem domniemywać, że w przypadku komisji ds. rosyjskich wpływów będzie podobnie.

Uprawnienia

Autorzy projektu szczególnie zadbali o stawiennictwo świadków. Niestawiennictwo lub „bezzasadna odmowa składania zeznań” będą karane grzywnami w wysokości 20 tys. zł, a w przypadku ponownego niestawiennictwa – 50 tys. zł. **Ustawa daje komisji narzędzia do wnioskowania o przymusowe doprowadzenie wezwanego przez policję.**

Całkowicie podporządkowany politykom rządzącej koalicji organ będzie miał prawo pozbawiać poświadczeń bezpieczeństwa wydanych przez profesjonalne służby specjalne, uniemożliwiając tym samym ukaranym sprawowanie najważniejszych stanowisk w państwie. Agencja Bezpieczeństwa

Wewnętrznej i Służba Kontrwywiadu Wojskowego dysponują specjalnymi komórkami zajmującymi się wydawaniem poświadczeń bezpieczeństwa dostępu do informacji niejawnych oraz posiadają możliwości prawne i techniczne przeprowadzenia postępowań sprawdzających. Omawiana ustawa przewiduje, że członkowie komisji, nieposiadający odpowiednich kompetencji i niedysponujący żadnymi siłami czy środkami niezbędnymi do wydawania takich decyzji, będą mogli podważać decyzje ABW i SKW wydane po przeprowadzeniu odpowiednich postępowań poświadczenia bezpieczeństwa.

Zagrożone są tajemnice adwokacka, radcowska, notarialna, dziennikarska, a nawet lekarska, gdyż komisja będzie mogła, po akceptacji Sądu Okręgowego w Warszawie, przesłuchiwać świadków na okoliczności objęte ww. tajemnicami, jeśli uzna, że **ustalenie badanych okoliczności w inny sposób jest nadmiernie utrudnione**. Oznacza to, że w kryteria są mniej restrykcyjne niż w przypadku postępowania karnego. W rzadkich przypadkach zwolnienia z tajemnicy zawodowej przez sąd na mocy art. 180 § 2 Kodeksu postępowania karnego zwolnienie takie może być udzielone jedynie w przypadku **całkowitej niemożności** ustalenia badanej okoliczności w inny sposób. Zadbano jedynie o bezpieczeństwo tajemnicy spowiedzi, z której komisja nie może wezwanego w żaden sposób zwolnić.

Przedwyborczy spektakl

Nie sposób nie powiązać powołania komisji z nadchodzącymi wyborami. Łatwo wyobrazić sobie **transmitowany przez rządową telewizję spektakl, podczas którego politycy opozycji będą oskarżani o szpiegostwo czy zdradę stanu**. Niestawienie się wezwanego będzie skutkowało nałożeniem wysokich grzywn, a nawet doprowadzeniem przez policję. Lider Koalicji Obywatelskiej Donald Tusk jest wymieniony wprost w uzasadnieniu do projektu ustawy w kontekście polityki „resetu”, jaką miała rzekomo prowadzić Polska w stosunkach z Rosją przed 2015 rokiem. W uzasadnieniu projektu możemy przeczytać: [„Do rangi symbolu ówczesnego resetu urosło już podpisanie w 2010 r. przez Waldemara Pawlaka kontraktu gazowego z Gazpromem. Nie można mieć zatem wątpliwości, że utworzenie Komisji jest w pełni uzasadnione”](#). Autorzy ustawy nie starają się ukryć politycznych motywacji, jakie stoją za powołaniem komisji.

Komisja samym wezwaniem i przesłuchaniem, nawet bez wymierzania żadnego ze „środków zaradczych”, będzie mogła wpływać na opinię publiczną, przyklejając dowolnej osobie – w tym byłym i obecnym liderom partii opozycyjnych – łatkę rosyjskiego agenta. Na kilka miesięcy przed wyborami, w

sytuacji prawdziwej rosyjskiej agresji na Ukrainę **może to istotnie wpłynąć na wynik wyborów parlamentarnych.**

Rosyjskie wpływy

Wejście omawianej ustawy w życie będzie prawdziwym dowodem na wpływ rosyjskich standardów na polskie życie publiczne. **Motywy stojące za utworzeniem komisji, łamanie przepisów Konstytucji, sposób wyboru członków komisji i daleko idące uprawnienia potwierdzają, że organ ten sam wzorowany jest na rozwiązaniach znanych ze wschodu, które rzekomo miałyby wykrywać i zwalczać.**

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:

Kinga Królik - członkini zarządu, kierownik administracyjno-finansowy FOR
tel. 691 908 904
e-mail: kinga.krolik@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORA

Bartłomiej Jabrzyk

Analitik FOR

e-mail: bartlomiej.jabrzyk@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A
02-628 Warszawa
tel. 22 628 85 11
e-mail: info@for.org.pl
www.for.org.pl